

VALDKOND – MINA JA KESKKOND

Valdkonna sisu:

- **sotsiaalne keskkond:** mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombed, teised rahvused Eestis, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- **tehiskeskkond:** ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus;
- **looduskeskkond:** kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- teab oma nime ja tunneb ennast ära pildilt ning peeglist;
- vastab küsimisele oma vanuse kohta või näitab seda sõrmedel;
- teab oma pereliikmeid ja lasteaiakaaslast;
- teab, kus midagi asub oma rühmas;
- järgib täiskasvanu meeldetuletusel rühma reegleid;
- meeldetuletamisel tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab;
- oskab haiget saanud sõpra lohutada;
- oskab nimetada oma rühma nime;
- suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik);
- oskab küsimise korral nimetada tuttavaid loomi;
- tunneb rõõmu looduses viibimisest;
- oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi;
- teostab täiskasvanu abiga lihtsamaid töid (loomade toitmine, lillede kastmine jm).
- oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke tunnuseid.

VALDKOND – KEEL JA KÕNE

Valdkonna sisu:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- teab oma eesnime;
- oskab väljendada oma soove sõnadega;
- oskab kuulata ja matkida;
- oskab 1-2 sõnaga iseloomustada asja või eset;
- oskab ennast tuttavate sõnade abil väljendada;
- hääldeb õigesti enamikke häälikuid;
- loeb peast või kordab järele kuni 2 realisi liisusalme ja luuletusi;

- kasutab kõnes õigesti enamikke käändevorme;
- kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi ja tegusõnu;
- kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu;
- vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: osutab pildile ja kommenteerib seda lühidalt.

VALDKOND – MATEMAATIKA

Valdkonna sisu:

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus vms) järgi hulgaks;
- loendab esemeid kolme piires ja sõnastab loendamistulemuse arvuna;
- tunneb ja kasutab mõisteid: üks ja palju;
- näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur, väike);
- näeb ja leiab esemetes erinevusi (pikk, lühike);
- leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti-, või sisseasetamise teel;
- leiab ümbritsevate esemete hulgast suurustunnuse alusel esemeid (suur-väike);
- kompimise- veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid;
- matkib öö ja päeva tegevusi oma mängus;
- orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal- all, kõrval, ees- taga.

VALDKOND – KUNST

Valdkonna sisu:

- joonistamine ja maalimine
- voolimine
- kleepetöö ja meisterdamine
- toiduvalmistamine

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

joonistamine-maalimine

- tekib huvi joonistamise ja maalimise vastu;
- tutvub erinevate maalimisvahenditega;
- kujuneb õige pintslite ja pliiatsi hoid;
- oskab tõmmata pikki jooni ja vajutada pintsliga täppe
- tutvub kunstiteostega (lastepäraseid pildid, raamatu illustratsioonid)
- oskab kasutada näpuvärve ja guašše;
- kritseldab maapinnale, lumele, liivale;

- leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja rohelise värvi;

- kasutab kahte erinevat värvi

voolimine

- tutvub plasteliini ja teiste voolimismasside omadustega;
- õpib tükeldama plasteliini;
- õpib peopesade vahel rullima piklikku kujundit ja veeretama palli;
- õpib kujutama plastiliinist/voolimismassist lihtsamaid esemeid – pall, uss jt

kleepetöö, meisterdamine

- tutvub liimipulga ja –pintsliga;
- kortsutab ja rebib pehmet paberit;
- kleebib valmiskujundeid ja paberitükikesi.

toidu valmistamine

- õpib voolima taigast küpsisepulkasid või pallikesi
- raputab või paneb toidule kaunistusi

VALDKOND – MUUSIKA

Valdkonna sisu:

- muusika kuulamine;
- laulmine;
- muusikalis – rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast;
- kuulab ja laulab kaasa lühikesi fraase;
- sooritab koos õpetajaga lihtsamaid liikumisi vastavalt laulu tekstile või muusikapalale;
- sooritab lihtsamaid rütmi- (plaksutamine, lehvitamine, sõrmevibutamine) ja tantsuliigutusi (rõhksamm, keerutus, kükitamine) täiskasvanut matkides;
- kasutab liikumise korral erinevaid vahendeid;
- mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulatud muusikapalale kasutades keha- või rütmipille (rütmipulk, kõristi, sahisti).

VALDKOND – LIIKUMINE

Valdkonna sisu:

- liikumisalased üldteadmised;
- põhiliikumised: kõnd, jooks, hüpped ja hüplemine;
- visked, püüdmine, veeretamine;
- roomamine, ronimine, tasakaaluharjutused;

- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- võimlemine, tants ja rütmika.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- liigub vabalt, valitseb edaspidi liikudes oma keha;
- oskab moodustada koos kaaslastega kätest kinni hoides ringi;
- veeretab ja viskab täiskasvanule palli;
- hüppab koos jalgadega;
- suudab kõndida võimlemispingil, käed kõrval;
- oskab mängida ühe (1) reeglita liikumismänge;
- tunneb rõõmu liikumistegevusest;
- sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi.

LAPSE ÜLDOSKUSED

Lapse omandatud mänguoskused :

Lapsel hakkab kujunema matkimismäng.

Mänguline tegevus on suunatud lapsel endale – ta ise joob tühjast tassist, hiljem sööda nukku. Laps mängib episoodide pereelust. Täiskasvanu ülesandeks on ergutada last – toob mängudesse uusi mänguasju ja loob uusi olukordi – põranda pühkimine, ajalehe lugemine. Laps jälgendab ümbritsevate inimeste tegevusi – riietumine, söötmine, magama panemine. Lapsel on esikohal tegevused mänguasjadega (arstimängus kuuldetoru, kraadiklaas jms) mitte tegevus (arstimängus haige kuulamine, palaviku mõõtmine jms).

Lavastusmänguks eeltööna laulda lapsele, lugeda rütmisalme, mängida hüpitismänge, sõrmemänge. Matkimismängudes omandab laps erinevaid liigutusi – ja kõnemudeleid, mida läheb vaja hilisemas lavastusmängus.

Ehitusmängu osas tegutseb laps ehitusmaterjaliga mitte sihikindlalt, vaid tõstab, viskab, kopsib klotse – tutvub mänguasja omadustega (suur, väike, tekitab heli, mahub teise tassi sisse, pehme jne). Laps liigub ühe mänguasja juurest teise juurde ja tegeleb parajasti sellega, mis vaateväljas on (näeb palli – mängib sellega, kassi nähes viskab palli kõrvale ja jookseb kassile järele). Mänguasjad olgu lihtsad, parajalt suured, eredavärvilised, erinevast vastupidavast materjalist (kuubikud – kastid, mida saab tõsta, vedada, lükata, auto, mida saab eest vedada, tagant lükata, klotse vedada). Põhiline mäng: täiskasvanu on ehitaja ja laps lõbustab end juba ehitatu ümberlukkamisega, hiljem käteosavuse arendes ehitab laps ise lihtsamaid tornikesi. Täiskasvanu ülesandeks on arendada lapses püsivust ning äratada huvi ühe mänguasjaga pikemalt tegelemise vastu.

Lapse omandatud tunnetus – ja õpioskused:

- hangib ümbruskonnast aktiivselt infot, info hulka reguleerib lapsele täiskasvanu;
- keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele, sõnalise juhendamise korral on püsivam;
- tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistegemistes;
- mängib teiste lastega igapäevaseid olukordi kajastavaid rollimänge;
- mõistab sõnade ja esemete – objektide tähendusi;
- suhtleb 1 – 2 sõnaliste lausetega tuttava täiskasvanuga, kasutab mitteverbaalseid suhtlemisvahendeid (osutamine, miimika);
- tunneb huvi raamatute vastu, saab aru lihtsatest jutukestest, seostab jutu sisu oma kogemustega;
- tunnetab keskkonna mõju – avastab seoseid oma tegevuse ja selle tagajärje vahel;
- rühmitab esemeid ühe nähtava tunnuse alusel;
- omandab uusi seoseid aktiivse tegutsemise ning käelise tegevuse kaudu.

Lapse omandatud tunnetus – ja õpioskused:

- leiab enesele tegutsemist, plaanib ja organiseerib koos täiskasvanuga;
- keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv;

- tegutseb vahetult konkreetsete asjadega, kui ka asu kujutavate sümbolitega;
- kordab ja jäljendab varasemaid mälu pilte rollimängudes;
- mängib mõnda aega koos teiste lastega, järgib lihtsamaid reegleid;
- on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- osaleb dialoogis;
- eristab oma kogemustele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;
- rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;
- lapsel on ettekujutus arvamõistest ja värvuste nimetusest;
- leiab võrdluse alusel ühiseid ja erinevaid jooni, nendevahelisi seoseid, kasutab info saamiseks keelt, mitte miimikat.

Lapse omandatud sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti;
- teadvustab ennast, kasutab osaliselt minavormi, proovib ennast maksma panna, oskab keelduda/ei öelda;
- üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest, kuid tema tajud on enesekeskised;
- hindab oma oskusi ja suutlikkust paremaks, kui need tegelikult on;
- teab oma ees- ja perekonnanime ja elementaarseid viisakusreegleid ning kasutab neid;
- sööb, joob ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ning püsib suurema aja päevast kuiv ja puhas;
- reageerib sõltuvalt olukorrast ja ümbritsevate inimeste käitumisest;
- mõistab selgelt väljendatud keeldu „EI TOHI“, „ÄRA TEE“;
- tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti;
- toetub võõrastega suheldes ja enesekindluse saavutamiseks tuttavatele täiskasvanutele;
- matkib täiskasvanu tegevusi, millele saab tagasisidet.

Lapse omandatud sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- saab aru, et inimestel võivad olla tema omadustest erinevad tunded ja emotsioonid;
- väljendab tugevaid emotsioone, oma mina. Võib karta tundmatuid ja uusi asju;
- tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
- lapse enesekindlus on kõikuv, vajab turvalisust, tunnustust, rutiini, reegleid;
- osaleb koos täiskasvanuga ühistegevustes, teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti, jagab mõnikord oma asju teistega – valdavalt on ta siiski omandihoidja. Loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos;
- täidab igapäevaelu rutiini;
- järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jäljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

TÖÖKASVATUS

Töökasvatuse liigid:

- eneseteenindamine;
- erinevad töötegevused;
- täiskasvanute töödega tutvumine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

2 AASTANE LAPS – iga pisemgi iseseisev toiming pakub lapsele eduelamust ja äratab temas soovi ise kogeda. Tuleb olla järjepidev, kannatlik ja tasakaalukas, sest 2-aastane laps on jõudnud „mina-kriisi“. Laps täidab meeledi lihtsaid ülesandeid koos täiskasvanuga. Laps hakkab aru saama korralduste „peab“ ja „on tarvis“ tähendusest. Lapsele tuleb võimaldada teha seda, millega ta hakkama saab ning mitte teha neid toiminguid lapse eest ise ära juhtudel, kui on kiire.

Eneseteenindamine (saab hakkama esmase eneseteenindamisega, vajadusel täiskasvanu abiga)

- sööb lusikaga;
- joob tassist;

- võtab riided seljast (sokid, püksid);
- käib potil.

Töötegevus

- kasutab juhendamisel mitmesuguseid töö- ja mänguvahendeid – liivakühvel, pliiats jm;
- juhendamisel ja abistamisel korrastab oma vahetu ümbruse (mänguasjade panemine oma kohale, jõukohaste asjade kandmine);
- abistab lihtsamatel kodutöödel (kastab lilli, viib prügi prügikasti jms).

Täiskasvanute töödega tutvumine

- jälgendab täiskasvanuid lihtsates toimingutes;
- harjutab töövõtteid mängu vahendusel (nuku toitmine, laua katmine jms).

3 AASTANE LAPS – lapsel on tugev soov iseseisvuda. Last julgustades, pisut abistades ning vajadust selgitades õpivad nad kiiresti selgeks eneseteenindamisoskused (riietumine, pesemine, söömine jms). Laps suudab keskenduda kuni 10 minutit. Kiitus, heakskiit ja tähelepanu soodustavad lapse töösoove ja tööst rahulolu teket. Laps abistab meelsasti täiskasvanut kui talle selleks võimalus antakse. Tuleb pöörata lapse tähelepanu ohutusele, selgitada lapsele, kuidas käsitseda töövahendeid (nuga, kahval, käärid jms).

Eneseteenindamine

- riietub juhendamisel (paneab jalga sokid, püksid, kingad, selga lihtsad riided jms);
- lahtiriietumisel asetab riided ettenähtud kohta (kapp, tool, nagi jms);
- sööb iseseisvalt, hoides lusikat/kahvlit õigesti, kasutav salvärätti;
- peseb ja kuivatab juhendamisel käsi ja nägu, märkab käte määrdumist;
- peseb koos täiskasvanuga hambaid;
- kasutab taskurätti (vajab juhendamist selles osas);
- käib iseseisvalt tualetis;
- pühib meeldetuletamisel jalad õuest tuppa sisenedes.

Töötegevus

- kasutab juhendamisel mitmesuguseid töövahendeid (hari, kühvel, käärid jms);
- koristab meeldetuletamisel mänguasjad ja asetab mängu lõppedes oma kohale;
- abistab meelsasti täiskasvanuid igapäevatoimingutes (pühib tolmu, jagab vajaminevad töövahendid, katab laua ja koristab lauvalt nõud, asetab tooli laua alla, peseb nukuriideid ja – nõusid, kaunistab kodu, ehib kuuske, toob palutud asja, kutsub soovitud inimese jms);
- viib alustatud tegevuse suunamisel lõpuni.

Täiskasvanute töödega tutvumine

- matkib mängides täiskasvanute igapäevategevusi toas ja õues, kodus ja lasteaias;
- vastab küsimusele, mida teevad või kus on ema-isa (nad teevad tööd, nad on tööl);
- jälgib ümbritsevate täiskasvanute tööd, selgitamisel mõistab nende tehtud töö vajalikkust.